

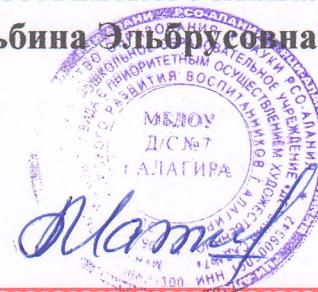
Муниципальное бюджетное дошкольное образовательное учреждение «Детский сад №7» г. Алагира

«Дарæс»

Воспитатель осетинского языка
Плиева Альбина Эльбрусовна

2018 г.

Темө «Дарәс»

Нысантө:

- Сабиты дарддөр зонгө көнинрагон ирон уәләедарәсимө;
- Бафидар көнин сывәллөтты дзырдуаты ныхәстө: бәрітө, сәрчүйтө, басылхъ, риуыгънәджытө;
- Сабиты зонындзинөдты бафидар көнин цәмәй хицән көнинц нәлгоймаджы дарәс сылгоймаджы дарәссәй;
- Сабитөн гуырын көнин хәлардзинад әмә сәмбалдзинады сенкъарәнтө.

Рагагъоммәйи күист:

- Балц музеймө;
- Сабитимө сахуыр көнин сәмбисөндтө, рөвдауөн ныхәстө әмә уыци – уыцитө;
- Ахуыр көнин сывәллөтты нывәефтыдтө аразын
- Дидақтикон хъәстүйтө.

Әрмәөг: Куклатө – чызджытөн, гуда әмә ләедзәг, фат әмә сердин – ләеппүтөн. Пректоры слайдтө: разгөмттө, цухъхъатө. ирон музыкө, нывәефтыды элементтө, уәләедарәссы нывтө.

Ахуырты цыд

Хъуысы ирон мелодийи цагъд, сабитә аәрбацыдысты залмае хъомылгәнәгимә.

-Сабитә, акесут ма цас рәсугъд уазджытә наем арбацыд, салам ма сын радтәм.

Сывалләттә: Уәе бон хорз!

Хъомылгәнәг: Нырта кәрәдзийи къухтыл аәрхәңәм, зылдмае гәсгә аәрлаеууәм аәмә райдайәм аңгуылдзты гимнастика. Равдисут – ма уе'нгуылдзтә. Зәгъут ма, цал аңгуылдзы ис иу къухыл?

Сывәлләттә: Иу къухыл ис фондз аңгуылдзы.

Хъомылгәнәг: Уәдә радзурәм «Фондз аәфсымәры».

Фондз аәфсымәры наәртон

Уыданән сә нәмтә зон
Хистәр сләууыди фыңдаг –
Раст цыма сәрыстыр саг!
Амонән әнгуылдз дәр ныр
Сраст кодта йә әлваест гуыр.
Астәүккаг әппәтү даргъдәр.
Әтт,әнәном дәр фәңырд,
Ай та кәстәр у-зынаргъдәр
Фондзәй фаззәтау – әмдзырд,
Иумә әрбакаесут ма сты әдзухдәр цырд!

Хъомылгэнэг:

Раст загътат, махуыл не `гасыл дәр ис уәләдарәс, амә ма мын зәгъут
цәмәй хицән кәны ләппүйы дарәс, чызджы дарәсәй? (сывәлләтты
дзуәппытә).

Хъомылгэнэг: Тынг хорз. Max абор дзурдзыстэм уялэдараэс тыххэй.
Сабитэ, абор уяа ёз акэндзынэн музеймэ. Фэнды уяа?

Сыв: О, фәнды нае.

Хъом: Табуафси мæ хуртæ æрбадут ма бандæттыл. Сабитæ, зæгъут ма мын, музейы уæхи куыд хъуамæ дарат?

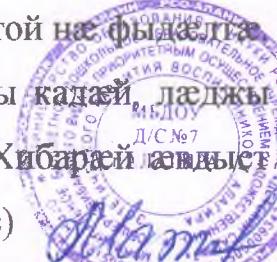
Сыв: Уәздан, хъәрәй хъуамә ма дзурәм, згъоргә ма кәнәм.

Хъом: Раст зæгъут. Сывæллæттæ зонут смах раджы заманы цавæр дарæс дардтой лæппутæ æмæ чызытæ?

Сыв: Зонәм, ләппутаң дардтой цъухъатә, чызджытә та разгәмттә.

Хъом: Тыңг раст загъятат. Зәгъын хъяуы уый, жәмә дарәс кәнын адәймаг фәцахуыр аептәты разәй, уазал жәмә хуры цәмәй хъахъхъәд уыдайыд, стәй фәстәдәр ссис әфсарм жәмә аивады бәрәггәнән дәр. Уыдон дих кодтой дыууә хузыыл: алы бон кәй дардтой уыңы дарәс жәмә бәрәгбоны дарәс.

Сәры кадән – худ, къәхты радән – дзабыртә, афтә дзырдтой на фыналда. Цы фәндү хорз худ ма уәд ләгән, уәеддәр йә кад цәуы сәры кадай, ләжды уагәй. Бакәсәм ма къаммә. Нәлгоймаг рагон ирон дарәсү. (Хибарәй аның тәңкәдән) Цәуынц: худ, куырат, цухъхъа, басылыхъ, рон, хъама, къахыдарәс)

Хъом: Сабитә цавәр худ ис къамы?

Сыв: Къамы ис бухар худ, бухар худ дардтой бәрәгбон бон.

Уый та у нымәт худ, нымәт худ дардтой хъарм бонты.

Хъом: уәдә ацы уәләдарәс та күйд хуыйны?

Сыв: Уый та хуыйны куырат. Куырат үйдис нымад алы боны дараесыл, наелгоймәгтәй йә дардтой цухъхъайы мидәг. Йә дәргъ уәрджыты онг үйдис, куыратән йә дыстә дәр үйдисты цыбыр, цухъхъайы дыстимә абаргәйә. Уый наелгоймагән ләвәрдта алы куыстимә дәр арахсын. Куыраты фәстә ирон адәммә фәзынд цухъхъя.

Хъом: Мә къонатә цы зонут цухъхъайы тыххәй та?

Сыв: Цухъхъайән йә дыстә сты бирә даргъдаәр куыратимә абаргәйә, йә фәдҗджитә дәр сты даргъ. Цухъхъайән йә риукъәрт у гом, астәумә хәстәг ыл вәййы цалдаәр сәхтәжды. Йә дзыппытә, бәрциятә әвәрынән. Сә нымәц үйд әнәкъай: 5, 7, 9.

Хъом: Сывәлләттә чи уә зоны ацы дзаума та цы хуыйны?

Сыв: Уыцы дзаума та хуийны басылхъ. Басылхъ наелгоймаджы хъуыд йә сәрыл уәгъдәй аркәннымә, уый йә хъахъхъәдта къәвда әмә тыхджын дымгәйә.(ныв басылхъ наелгоймаджы сәрыл).

Уый та у наелгоймаджы рон, роныл ис хъама.

Къахыдарәс:әрчыитә, хәецьилдзабыртә, къогъодзитә, зәңгәйттә.

Хъом: Тынг хорз мә хуртә. Стыр бынат ахста наә фыдаелты царды сылгоймаджы дзаума(нывмә аркаст).

Хъом: Сабитә бакәсәм ма къаммә. Сылгоймаджы сәрыл цы ис, уый күйд хуыйны?

Сыв: Сылгоймаджы сәрыл ис кәлмәрзән. Худинаг үйд гом сәрәй цәуын. Дардтой ма худтә дәр, нывәфтыдтә сыл кодтой. Йә уәлә ис разгәмттә. Разгәмттыл дәр ис нывәфтыдтә, уәллагтуыр фидыдта риуыгънәджытәй. Сылгоймаджы къухтә үйдисты аехгәд, уыдоныл дәр үйд рәсугъд нывафтыдтә.

Хъом: Сывәлләттә, сылгоймаджы астәуыл әнәмәнг хъуама^{ны} үйдаид

Сыв: Сылгоймаджы астәуыл әнәмәнг хъуама конд үйд камари рон)

Хъом: Сабитә, хәстәг дәр рбаләууыт, уә бон сәм у бавналын дар

Сывәлләттә, аbon мах нә зәрдыл әрләуүын кодтам раджы заманы наелгоймаг әмә сылгоймаг цавәр дарәс дардтой уый.

Мә гыңыл хуртә бафәлладыстут әвәңгән бадынәй, систут ма әмә не' уәнгтә аивазәм (хъазт: чызг әмә ләппүйл ирон уәләдарәс чи раздәр скәна).

Хъом: Сабитә, мәнә ма ацы рагон ирон хъазәнтә та ам цәмән сты? Ацы хъазәнтә хуыйның гуда әмә ләдзәг, адон та фат әмә әрдын, сты ләппүй хъазәнтә. Мәнә адон та чызджы хъазәнтә, куклатә. Конд сты хъәмпәй әм хәецьиләй. Сывәлләттә хъазәнтә раджы заман адәм кодтой сәхәдәг.

Сыв: Ёз әй әнхъәлдән әмә зонын ам кәмән бazzадысты уый.

(Сывәлләтты сбадын кәнын бандәттыл)

Хъом: Уый уыди раджы иу рагон ирон хъәуы. Адәм цардысты хәларәй, уыдышты күистуарzon, кәрәдзийән әххүис кодтой. Нәлгоймәгтә карстой хос, хъәдәй суг ластой, фыйяу цыдышты. Сылгоймәгтә та кодтой хәдзары күистытә: кодтой хәринаг, судонәй дон хастой, судзинимә архайдтой. Уыцы күистытыл ахуыр кодтой сә кәстәрты дәр.

Уәд иу бон уыцы хъәуы сәрты әрбацәйтахт залиаг калм. Сывәлләттә цъәх науыл хъазыдышты, заллиаг калм сын сә худын фехъуыста. Федта күид лымәнәй цәрынц адәм уый, күид зәрдәхәлар әмә күистуарzon сты. Нә бауарзта уыцы хорздзинад йә цәст мәгуыр адәмән әмә сә сфәнд кодта бафхәрын.

Сывәлләтты астәу февзәрд бәрзонд дурәй амад сис. Сабиты фәдих кодта дыууә къордыл: ләппүтә әмә чызджытә (сывәлләттә фәдих сты).

Хъом: Күид баххүис кәнон сабитән? Мәнмә уый бәрц хъару нәй, цәмәй ацы сис акалон. Цом әмә афәрсон нә зонды къуыбылойы.

Тулы, тулы къуыбылой

Дардыл айхъуысти йә кой.

Зондәй йә дзаг, дзырдәй раст

Авәрмайәм тагъд дә фарст.

Хъом: Зәгъма мын «зонды къуыбылой» ацы сис күид акалон, сабитән күид баххүис кәнон?

Къуыбылой: Хъауы цалдәр хәсләвәрды сыйхәст кәнын, цәмәй сабитә башу уәй, аәмә та хъәлдәгәй иумә хъазой. Күң сәххәст кәнәй хәсләвәрдтә уәд сис йәхәдәг ызгъәлдән.

Хъом: Мә гыщыл хуртә байхъусут фыщаг хәсләвәрдмә. Ирон адәммә ис бирә әмбисәндтә. Сымах дзы иу цалдәр күң зәгъат уәд сис райдайдзән згъәлын.

Аәмбисәндтә:

1. Кәй кусай, уй – бәлвырд.
2. Күңстән йә сәр сынды у, йә бын – сой.
3. Кәстәрән йә хәс – хистәрмә хъусын.
4. Хистәр зонд амонәг, кәстәр – әгъдаухәссәг.
5. Кәстәрән хистәры разәй дзурыны бар най.

Дыккаг хәсләвәрд: Базонын үци-үцитә:

1. Зымәг – бәгъынәг, сәрд – фәлышт (бәллас).
2. Ёртә 'фсымәрыл иу нымает худ уәлдайджынтај аәххәссы (әртәкъахыг ирон фынг).
3. Тулы, тулы аәмә никәдәм хәеццә кәны (авдән).
4. Кәрдәг йә халәг, дур йә цыргъәнәг (цәвәг).
5. Армәй – армә

Тъәпп- тъәбәртт

Чысыл арвәй

Мит фәкъәрт (сасир).

Хъом: Тынг раст мә къонатә. Байхъусут аәртыккаг хәсләвәрдмә: ныййараг йә хъәбулмә цавәр рәвдауән ныхәстәй фәдзуры?

Рәвдауән ныхәстә:

1. Мә хур акәнай!
2. Мә зәрдәйы уидаг!
3. Дынджыр ләг суай!
4. Мәрахис цәст!
5. Фылдәр дә чи уарзы, уыдоны фәндиаг дзәбәхәй байраң!

(Сис әрызгъаeld, сывәлләттә кәрәдзимә батахтысты әмә кәрәдзий сәхъәбисы ныккодтой).

Хъом: Сывәлләттә уә зонындзинөдты фәрцы та байу стут әмә уын мәзәрдә зәгъы кәрәдзий уарзгәйә әмә хәларәй дарддәр дәр цәрут.

Сабитә ныр та нын афон у наә рәвдауәндонмә цәуынмә.

Мә къонатә әрбадут ма стъәлты фарсмә, кәм уын әрцәттә кодтон әрмәг, сылгоймаджы худ әмә наелгоймаджы басылыхъ. Скәнәм цыл нываәфтыдтә.

Тынг рәсугъд нываәфтыдтә скодтат сабитә, уә күистытә ахәсдзыстәм наә рәвдауәндоны ирон музеймә.

Хъом: Мә хуртә уә зәрдәмә фәңцид наә балц музеймә? Агуындә дә зәрдәмә тынгдаер цы фәңцид абоны фембәлды? Марат дәуән та? (сабиты дзуаппыйтә).

Тынг хорз сабитә, ныр та наә уазджытән зәгъәм хәрзбон!

